

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr.2016-10-5F
Rīgā

2017. gada 12. aprīlī

Nr. 6-6/10

Tieslietu ministram
Dzintaram Rasnačam
Brīvības bulvārī 36,
Rīgā, LV-1536

Datu valsts inspekcijas
direktorei Daigai Avdejanovai
Blaumaņa ielā 11/13-15,
Rīgā, LV-1011

Par personu datu apstrādi

Tiesībsarga birojā 2016.gada 5.februārī tika saņemts iesniegums, kurā persona izteica sūdzības par zvērinātu tiesu izpildītāju darbībām, norādot, ka elektronisko izsoļu vietnē www.izsoles.ta.gov.lv tika ievietoti sludinājumi par divu personai piederošu nekustamo īpašumu izsolēm, kuros tika ietverta informācija par to, kā viņa esot ieguvusi šos īpašumus, norādīts viņas kredītsaistību apjoms, kā arī pievienoti nekustamo īpašumu novērtējumi, kuros varēja redzēt iesniedzējas personas kodu.

Nemot vērā, ka personas iesnieguma izskatīšanas ietvaros tika konstatēts, ka zvērinātu tiesu izpildītāju prakse par parādnieka raksturojošas informācijas ievietošanu elektronisko izsoļu vietnē www.izsoles.ta.gov.lv ir izplatīta un sistemātiska, **tiesībsargs 2016.gada 29.martā pēc savas iniciatīvas ierosināja pārbaudes lietu Nr.2016-10-5F.**

Pārbaudes lietas ietvaros pēc normatīvo aktu un judikatūras izpētes, kā arī pēc Datu valsts inspekcijas, Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes un Tieslietu ministrijas saņemtās informācijas izvērtēšanas, tiesībsargs sniedz šādu atzinumu:

1. Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96.pants paredz, ka “ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību”. Tāpat arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvības aizsardzības konvencijas (turpmāk - Konvencija) 8.panta 1.punktā ir noteikts, ka “ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un sarakstes neaizskaramību”. Neiejaukšanās personas privātajā

dzīvē ir viena no demokrātiskas sabiedrības pamatvērtībām¹. Valstij indivīda tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību ir maksimāli jāievēro un jāaizsargā, un iejaukšanās attaisnojama tikai stingri noteiktos gadījumos, kad to prasa īpaši svarīgas sabiedrības intereses². Gan Satversmes 96.pantā, gan Konvencijas 8.panta 1.punktā ir ietvertas personas tiesības uz savu personas datu aizsardzību³.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 1.pantā ir noteikts, ka šā likuma mērķis ir aizsargāt fizisko personu pamattiesības un brīvības, it īpaši privātās dzīves neaizskaramību, attiecībā uz fiziskās personas datu apstrādi. Savukārt šā likuma 2.panta 3.punktā ir noteikts, ka personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti 2.panta a) apakšpunkts paredz, ka “personas dati ir jebkura informācija attiecībā uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjektu”); identificējama persona ir tā, kuru var identificēt tieši vai netieši, norādot reģistrācijas numuru vai vienu vai vairākus šai personai raksturīgus fiziskās, fizioloģiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoros”. Savukārt Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula), kas Eiropas Savienībā tiks piemērota no 2018.gada 25.maija, vēl sīkāk paskaidro minēto definīciju. Proti, šīs regulas 4.panta 1.punktā ir noteikts, ka “personas dati ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”); identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem”.

Termins „personas dati” ietver ne tikai informāciju, kas skar indivīda privāto un ģimenes dzīvi „*stricto sensu*”, bet arī informāciju par indivīda visa veida citām darbībām, piemēram, saistībā ar darba attiecībām vai indivīda ekonomisko vai sociālo uzvedību⁴. Arī Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka “Direktīvas 95/46 3.panta 1.punktā lietotais personas datu jēdziens saskaņā ar Direktīvas 2.panta a) apakšpunktā sniegto definīciju nozīmē jebkuru informāciju, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu. Jēdziens bez šaubām ietver personas vārdu savienojumā ar tās telefona numuru vai informāciju par darba apstākļiem vai vaļaspriekiem”⁵.

Tādējādi ir secināms, ka **informācija par personas darījumu pagātni un kredītsaistību apjomu, proti, ekonomisko stāvokli/uzvedību, kopsakarā ar tās vārdu, uzvārdu ir atzīstami par personas datiem. Tāpat neapšaubāmi personas dati ir attiecināmi arī uz personas kodu, ko cita starpā arī Augstākā tiesa ir apliecinājusi**⁶.

¹ Satversmes tiesas 2001.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.2001-04-0103 4.1.punkts.

² Satversmes tiesas 2005.gada 26.janvāra sprieduma lietā Nr.2004-17-01 14.3.punkts.

³ Sk. Satversmes tiesas 2011.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.2010-51-01 13.punktu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014.gada 29.aprīļa sprieduma lietā “L. H. pret Latviju”, pieteikums Nr.52019/07, 56.punktu.

⁴ Darba grupas personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi atzinums Nr.4/2007 par „personas datu” jēdzienu. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_lv.pdf.

⁵ Eiropas Savienības tiesas 2003.gada 6.novembra sprieduma lietā C-101/2001 („Lindqvist”) 24.paragrāfs.

⁶ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 4.decembra lēmuma lietā Nr.SKA-897/2009 9.punkts.

2. Ministru kabineta 2015.gada 16.jūnija noteikumu Nr.318 "Elektronisko izsoļu vietnes noteikumi" 25.punkts paredz, ka "zvērināts tiesu izpildītājs vai maksātspējas procesa administrators elektronisko izsoļu vietnē ievieto sludinājumu par nekustamā īpašuma izsoli atbilstoši Civilprocesa likumā izsoles sludinājuma saturam noteiktajām prasībām. [...]". Nekustamā īpašuma piespiedu izsoles sludinājuma satura prasības ir noteiktas Civilprocesa likuma 606.panta trešajā daļā, kas paredz, ka "sludinājumā par nekustamā īpašuma izsoli norāda: 1) nekustamā īpašuma īpašnieka un piedzinēja vārdu un uzvārdu, juridiskajām personām – nosaukumu un juridisko adresi; 2) tiesu izpildītāja vārdu, uzvārdu, amata vietu un prakses vietu; 3) nekustamā īpašuma īsu aprakstu, atrašanās vietu un kadastra numuru; 4) nekustamā īpašuma novērtējumu; 5) kura izsole pēc kārtas tā ir; 6) izsoles sākumcenu un izsoles soli; 7) izsoles sākuma datumu un noslēguma datumu un laiku; 8) vai izsoles cena apliekama ar pievienotās vērtības nodokli un kāda ir šīs cenas apliekamā vērtība; 9) nodrošinājuma summu, kas iemaksājama tiesu izpildītāja depozīta kontā; 10) datumu, līdz kuram persona, kas vēlas piedalīties izsolē, var iemaksāt nodrošinājuma summu un lūgt tiesu izpildītāju autorizēt to dalībai izsolē; 11) norādi uz tīmekļa vietni, kur pieejama informācija par izsoles kārtību un nosacījumiem, ar kādiem personas var reģistrēties dalībai izsolē un piedalīties solīšanā".

No minētās tiesību normas izriet, ka normatīvie akti neparedz sludinājumā par nekustamā īpašuma piespiedu izsoli **norādīt izsolāmā nekustamā īpašuma īpašnieka ekonomisko stāvokli un personas kodu.**

Papildus atzīmējams, ka Civilprocesa likuma 396.pantā ir iekļauts regulējums par sludinājuma prasībām attiecībā uz nekustamā īpašuma labprātīgu pārdošanu izsolē. Tomēr tā kā nekustamā īpašuma labprātīgas izsoles regulējums būtiski atšķiras no piespiedu izsoles regulējuma, tad pārbaudes lietas ietvaros sīkāka uzmanība šim jautājumam netika pievērsta.

2.1. Atbildot uz tiesībsarga veikto informācijas pieprasījumu, Tieslietu ministrija norādīja, ka "mērķis nekustamā īpašuma izsoles publiskai izziņošanai ir nodrošināt, lai ieinteresētās personas par izsoli varētu savlaicīgi uzzināt un piesaistītu pēc iespējas vairāk potenciālo pircēju, kas cits citu pārsolot, ļautu pārdot izsolāmo īpašumu par maksimāli augstāko cenu. Vienlaikus sludinājuma saturam ir jānodrošina iespēja potenciālajiem izsoles dalībniekiem gūt pamata informāciju par izsolāmo īpašumu un izsoles noteikumiem, lai izvērtētu savu dalību izsolē. [...] Latvijas Republikas tiesībsarga vēstulē minētās informācijas (informācija par to, kā parādnieks ieguvis īpašumā izsolāmo nekustamo īpašumu, parādnieka kredītsaistību apjoms, parādnieka personas kods) publicēšanu elektronisko izsoļu vietnē normatīvie akti neparedz un, Tieslietu ministrijas ieskatā, nav nepieciešama nekustamā īpašuma izsoles publiskas izziņošanas mērķa sasniegšanai".

Tādējādi, ņemot vērā iepriekšminēto, secināms, ka zvērinātu tiesu izpildītāju prakse par parādnieka raksturojošas informācijas ievietošanu elektronisko izsoļu vietnē www.izsoles.ta.gov.lv, kas, kā tika noskaidrots pārbaudes lietas ietvaros, bija ļoti raksturīga tieši kā **parādnieka personas koda iekļaušana nekustamo īpašumu novērtējumos**, pārkāpj normatīvajos aktos noteiktās prasības un nav nepieciešama nekustamā īpašuma piespiedu izsoles publiskas izziņošanas mērķa sasniegšanai. Līdz ar to tā ir **atzīstama par neatbilstošu Satversmes 96. un Konvencijas 8.pantam.**

3. Pārbaudes lietas izskatīšanas ietvaros, konstatējot minētos personas datu aizsardzības pārkāpumus, tiesībsargs vērsās ar informācijas pieprasījumiem atbildīgajās

institūcijās. Tā sākotnēji tiesībsargs vērsās Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomē, lai noskaidrotu, vai Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes ieskatā šāda zvērinātu tiesu izpildītāju veikta parādnieku raksturojošas informācijas publiskošana ir atzīstama par pieļaujamu un atbilstošu Fizisko personu datu aizsardzības likuma 1.pantā noteiktajam mērķim, un vai Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome ir konstatējusi likuma pārkāpumus.

Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome savā atbildes vēstulē informēja tiesībsargu, ka Civilprocesa likuma 606.panta trešajā daļā minētā informācija nav pretrunā Fizisko personu datu aizsardzības likuma 1.pantam. Vienlaikus Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome informēja, ka atsevišķos gadījumos tā ir konstatējusi situācijas, kad zvērināti tiesu izpildītāji ir publicējuši nekustamo īpašumu izsoļu sludinājumus ar tur redzamiem parādnieku personas kodiem, uz ko tā arī vairākkārt (pēdējo reizi 2015.gada 13.oktobrī) ir vērsusi zvērinātu tiesu izpildītāju uzmanību, norādot, ka viņiem ir jānodrošina, lai šāda informācija netiktu publicēta. Tomēr, kā bija redzams pēc tiesībsarga novērojumiem elektronisko izsoļu vietnē www.izsoles.ta.gov.lv, šāda parādnieka raksturojošas informācijas publiskošana, uz Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes vēstules saņemšanas brīdi, joprojām bija ļoti izplatīta daudzu zvērinātu tiesu izpildītāju vidū.

3.1. Sekojoši tiesībsargs vērsās Tieslietu ministrijā ar lūgumu sniegt ministrijas viedokli šajā jautājumā. Pēc atbildes saņemšanas un izvērtēšanas, kur Tieslietu ministrija cita starpā vērsa uzmanību, ka sadarbībā ar Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomi ir tikuši veikti praktiski pasākumi, lai novērstu tiesībsarga vēstulē minētos likuma pārkāpumus, tiesībsargs joprojām konstatēja nekustamo īpašumu novērtējumus, kuros ir redzams parādnieka personas kods.

Nemot vērā joprojām pastāvošo prettiesisko zvērinātu tiesu izpildītāju praksi parādnieku personas datu publicēšanā, tiesībsargs atkārtoti vērsās Tieslietu ministrijā ar lūgumu veikt visas nepieciešamās darbības, lai šī prettiesiskā zvērinātu tiesu izpildītāju prakse tiktu pārtraukta un vairs neatkārtotos.

Kā tika konstatēts pēc atkārtotas Tieslietu ministrijas iesaistes minētā jautājuma risināšanā, tad uz 2016.gada beigām, kā arī 2017.gada sākumā šāda prettiesiska zvērinātu tiesu izpildītāju prakse ir būtiski samazinājusies, tomēr pilnībā tā nav tikusi novērsta. Veicot tikai nelielu daļu no nekustamo īpašumu sludinājumu izpētes, tika konstatēts, ka daļā no tur ievietotajiem nekustamo īpašumu novērtējumiem ir redzams parādnieka personas kods. Kā, piemēram, zvērināta tiesu izpildītāja Aināra Šusta rīkotajā izsolē nekustamajam īpašumam Jaunciema gatvē 182-45, Rīgā, pielikumā ir pievienots nekustamā īpašuma novērtējums ar vairākās vietās redzamu parādnieka personas kodu⁷. Tāpat arī zvērinātas tiesu izpildītājas Aelitas Meimeres pievienotajā nekustamā īpašuma novērtējumā ir konstatējams parādnieka personas kods⁸. Turklāt jāņem vērā arī tas, ka minētie nekustamā īpašuma novērtējumi ir tikuši taisīti 2016.gada beigās un pat 2017.gada sākumā.

4. Tādējādi secināms, ka pat pēc vairākkārtīgas institūciju iesaistes zvērinātu tiesu izpildītāju prakse, publicējot parādnieka raksturojošu informāciju elektronisko izsoļu

⁷ Sk. https://izsoles.ta.gov.lv/attachments/b461720d-0307-43cf-8315-5ebd2ded6eaf/1415442c-431b-49c3-a04e-69c4d08c41b8/jaunciema_gatve_182_dziv_45_riga.pdf. 13, 14.lpp.

⁸ Sk. <https://izsoles.ta.gov.lv/attachments/96bad25d-bc28-41e4-96a4-cecd78a15c23/13940d54-325b-4257-9551-708fe75cf972/memeles%20iela%2010-18,%20bauska.pdf> 4.lpp.

vietnē www.izsoles.ta.gov.lv, joprojām pastāv un nav tikusi pilnībā novērsta. Līdz ar to aicinu Datu valsts inspekciju kā iestādi, kura Latvijā ir atbildīga par personas datu aizsardzības uzraudzību, un Tieslietu ministriju, kuras kompetencē ir izstrādāt, organizēt un koordinēt valsts politiku personas datu aizsardzība jomā, līdz 2017.gada 20.jūlijam veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai zvērinātu tiesu izpildītāju prakse, ievieojot nekustamo īpašumu novērtējumus ar tur redzamiem parādnieku personas kodiem, tiktu pārtraukta un vairs neatkārtotos. Par veiktajām darbībām lūgums informēt tiesībsargu.

Ar šo atzinumu pārbaudes lieta tiek pabeigta.

Ar cieņu

tiesībsargs

J. Jansons